

18.

Godność macierzyństwa

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój emocjonalny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Poznawanie własnej sfery uczuciowej

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Identyfikowanie się z naturalną rolą wyznaczoną przez płęć¹.

¹ „Myślę, że współczesny feminizm znajduje swoje korzenie właśnie w tym miejscu – w braku prawdziwej czci dla kobiety. Natomiast prawda objawiona o kobiecie jest inna. Cześć dla kobiety, zachwyt nad całą tajemnicą kobiecości, wreszcie oblubieńcza miłość Boga samego i Chrystusa, zawarta w Jego Odkupieniu, to wszystko są te elementy wiary i życia Kościoła, które nigdy nie pozostawały całkiem w ukryciu. Świadczy o tym bogata tradycja obyczajowa, która, niestety, w dzisiejszych czasach uległa znacznej degradacji”. Jan Paweł II, *Przekroczyć próg...*, dz. cyt., s. 167.

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Macierzyństwo jako zaszczyt, godność i odpowiedzialność².
- Wzory macierzyństwa zaczerpnięte z religii, kultury i twórczości artystycznej³.
- Więzy biologiczne, emocjonalne, uczuciowe i społeczne pomiędzy dzieckiem i matką.

² „Rodzina w istotny sposób wnosi swój wkład w dobro społeczne poprzez odpowiedzialne ojcostwo i macierzyństwo, szczególnie formy wyjątkowego uczestnictwa małżonków w stwórczym dziele Boga”. KNSK 232.

³ „Życie wiąże się najbliżej z macierzyństwem. Dlatego też Kościół wspomina Macierzyństwo Maryi i stawia je za wzór. Wzięte z Niej Ciało staje się Pokarmem ożywczym dla całego rodzaju ludzkiego. (...) Dziś (8.09.1969) w uroczystość Narodzenia Matki Boga Człowieka, gdy apoteozujemy macierzyństwo, odsłaniamy przez to życie, jako najwspanialszą filozofię Rodziny ludzkiej. Wspominamy jednocześnie nasze matki i siostry, które powołane do dawania życia, spełniły to zadanie podwójnie. Najpierw przekazały Narodowi życie w nowych pokoleniach, a potem broniły życia Narodu. Oddały więc krew dwukrotnie. Raz oddały swą krew nowym obywatelom polskim, a drugi raz – ziemi ojczystej, aby bronić życia Narodu i jego praw do bytu”. S. Wyszyński, *W sercu stolicy (Nel cuore della capitale)*, wyd. Papieski Instytut Studiów Kościelnych, Rzym 1972, s. 127 n.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Bóg jako Autor życia posługuje się rodzicami w dziele jego przekazywania.
- Wdzięczność dla matki za dar życia.
- Opiekunczą miłość matki kształtuje osobowość dziecka.

Zasady

- Rozpoznaję godność mojej matki, ponieważ przekazała mi życie.
- Cieszę się razem z matką moim życiem, i tak jak ona odnoszę się z szacunkiem do mego życia.
- Matka kształtuje wartości wynikające z mojej płci⁴.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Macierzyństwo jest dla kobiety darem i zadaniem.
- Matka kocha swoje dziecko i przez całe życie pragnie jego dobra.
- Relacja miłości pomiędzy matką a dzieckiem przenosi się na inne dzieci.
- Macierzyństwo jest odpowiedzialnością za życie dziecka.

Zasady

- Jestem świadoma, że jako matka mam największy wpływ na charakter i osobowość mojego dziecka.
- Moja miłość macierzyńska jest nakierowana na dobro dziecka – obecne i przyszłe⁵.

⁴ „W obliczu teorii, które uważają tożsamość męską czy żeńską jedynie za wytwór kulturowy i społeczny, wynikający z wzajemnych odniesień pomiędzy wspólnotą a jednostką, przy pominięciu osobistej tożsamości płciowej i bez żadnego odwoływania się do prawdziwego znaczenia seksualności, Kościół nie przestaje utwierdzać swojego nauczania: każdy człowiek, mężczyzna i kobieta winien uznać i przyjąć swoją tożsamość płciową. Zróżnicowanie i komplementarność fizyczna, moralna i duchowa, są ukierunkowane na dobro małżeństwa i rozwój życia rodzinnego. Harmonia małżeństwa i społeczeństwa zależy częściowo od sposobu, w jaki mężczyzna i kobieta realizują swoją komplementarność oraz wzajemną potrzebę i pomoc. To jest perspektywa, która pozwala uznać za obowiązkowe dostosowanie prawa pozytywnego do prawa naturalnego, według którego tożsamość płciowa jest nieodzowna, gdyż jest obiektywnym warunkiem zbudowania przez mężczyznę i kobietę związku małżeńskiego”. KNSK 224.

⁵ „Jest oczywiste, że wszelkie czyny lub działania niemoralne, jak aborcja, stosowanie antykoncepcji czy nieposzanowanie godności osobowej współmałżonka, dzieci lub innych członków małego Kościoła jest profanacją sakramentu zbawienia i obrazą osób Boskich”. W. Skrzydlewski, *Etyka seksualna. Przemiany i perspektywy*, Wydawnictwo M, Kraków 1999, s. 128.

- Wychowuję moje dziecko, nie dla mnie samej.
- Moje macierzyństwo dotyczy wszystkich dzieci, ma charakter powszechny⁶.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Macierzyństwo naturalne matki łączy się z macierzyństwem duchowym, wychowawczym i intelektualnym szkoły.
- Szkoła uzupełnia miłość macierzyńską w kształtowaniu nowego człowieka.
- Wychowawca uczestniczy w rodzicielskiej roli matki.

Zasady

- Wychowuję powierzone mi dziecko w poszanowaniu dla macierzyństwa.
- Wspólnie pracujemy nad zapewnieniem bezpieczeństwa dziecku.
- Dbamy o to, by relacja pomiędzy matką, dzieckiem a wychowawcą była relacją stałą i uzupełniającą się.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Uczniowie przywołują postacie mam z lektur czy filmów. Wspólnie wymieniają najważniejsze cechy dobrej matki. Następnie opowiadają o swoich mamach, o tym jakie są i za co je najbardziej kochają.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Dziecko, uczeń rozpoznaje godność swojej matki i godność wszystkich matek w relacjach społecznych. Rozumie, na czym polega trud macierzyństwa. Budzi to w nim szacunek i wdzięczność dla matki. Na miłość macierzyńską odpowiada wzajemną miłością córki albo syna. Miłość matki daje nieustające poczucie bezpieczeństwa. Matka kształtuje prawidłowe relacje z innymi ludźmi.

⁶ „Wychowanie do macierzyństwa od początku musi być formacją do pomocniczości. (...) Autentyczne macierzyństwo jest służbą dojrzałości, a zatem samostanowieniu dziecka, nigdy zaś przykrawaniem do miary wyobrażeń czy zamysłów matki”. *Człowiek – osoba – płęć*, dz. cyt., s. 215-216.

1.10. ZAGROŻENIA

Istnieje ryzyko patologii w realizowaniu miłości matki do dziecka, (nadopiekuńczość, odrzucenie – fizyczne lub duchowe). Często matki uzurpują sobie prawo do kierowania swoim dzieckiem we wszystkich dziedzinach i etapach jego życia. Występuje brak dialogu pomiędzy matką i dzieckiem. Dominuje uczuciowość nad rozumnym kierowaniem procesem wychowania i kształcenia.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Na myśl o matce najczęściej mamy dobre wspomnienia. Matka kojarzy się z tą, która pocieszy, przytuli, pomoże. I to w każdej sytuacji. Matka może wybaczyć dziecku ciężkie przewinienia, nawet wbrew zdrowemu rozsądkowi. Dzieje się

tak nie tylko wtedy, kiedy dziecko jest małe, ale także w wieku dorosłym. Tak samo jest z Jezusem, który zawsze czeka na nas w Eucharystii. Nawet gdybyśmy upadli w grzechu. Jezus czeka, aż człowiek się opamięta. Miłość matki można porównać z miłością Boga do nas. Jest to miłość bezinteresowna, czysta, pełna, nieustająca, miłosierna i, co więcej, konieczna dla prawidłowego rozwoju.

Zadaniem matki jest takie ułożenie harmonogramu dnia, aby jak najwięcej czasu spędzać z dziećmi. Maluchy chcą rozmawiać. Chłopcy biorą przykład z ojca, a dziewczynki z mamy. Rodzice kształtują wartości wynikające z płci. Matka może inspirować do wielu pozytywnych działań. Jest przewodniczką życia. Rodzicielka musi mieć świadomość, że ma największy wpływ na osobowość dziecka. Wszystkie jej czyny są nakierowane na dobro dziecka. Nie można jednak skupiać się wyłącznie na terażniejszości. Już dzisiaj trzeba wybiegać w przyszłość i przewidywać, na jakie trudności dziecko może natrafić. Nie da się przeżyć życia za własne dziecko, ale można wpoić mu wartości, które wskażą mu odpowiednią drogę. Macierzyństwo to nie tylko zaszczyt, to także wielka odpowiedzialność.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Wiersz pt. „Dla mamy” to dobry przykład gloryfikacji więzi łączących dzieci z matkami. Są to różne więzi: biologiczne, emocjonalne, uczuciowe i społeczne. Czasem małe dzieci nie umieją nawet dobrać odpowiednich słów, aby wyrazić to, co czują do matki. Miłość, wdzięczność i przywiązanie w prostych słowach oddały w wierszu „Dla mamy” Jadwiga Chrząszczewska i Jadwiga Warnkówna.

Krótko, Mamo Ci winszuję,
Bo Ty wiesz, co serce czuje.
Niech Ci słońko zawsze świeci,
Miej pociechę ze swych dzieci!
[...]
Mamo, wonne tylko kwiatki
Niosą Tobie wdzięczne dziatki,
Bo nad kwiatki, przywiązanie
Więcej dać Ci nie są w stanie
Przyjmij dzisiaj to wyznanie,
Matko droga, ukochana,
Wdzięczność naszą, co Ci znana,
I niezmiennie przywiązanie.
Spójrz w nasze serca drżące,
To w nich znajdziesz przywiązanie
Wierne, trwałe i gorące,
Co za wszystkie słowa stanie!
Jak uczucie nam wskazuje,
Tak Ci każde z nas winszuje:
Żyj szczęśliwa jak najdłużej,
Niech Ci zdrowie zawsze służy!

**J. Chrząszczewska
i J. Warnkówna, Dla
mamy, w: Bajki i wiersze
naszego dzieciństwa,
wybór M. Kozyra, wyd.
ARTI, Warszawa 2014,
s. 82-83.**

Wiersz pt. „Dla mamy” można wykorzystać jako życzenia z okazji dnia mamy, jej urodzin lub imienin. Wspólne świętowanie dzieci i rodziców z pewnością wpłynie pozytywnie na ich relacje i pogłębi więzi.

Obowiązki i prawa matki są warunkowane przez społeczeństwo i wzorce kulturowe, ale przede wszystkim kieruje się ona dobrem dziecka. Od rodzi-

cielskiej postawy będzie zależała pewność siebie i poczucie własnej wartości. Dzieci domagają się od obydwójga rodziców bliskości na co dzień. Poświęcanie dziecku czasu jest wartością. Rodzice i dzieci żyją i rozwijają się w ciągłym dialogu. Dzieci poprzez konkretne gesty i zachowania okazują swojej mamie miłość, np. tak:

„Bo nad kwiatki, przywiązanie
Więcej dać Ci nie są w stanie
Przyjmij dzisiaj to wyznanie,
Matko droga, ukochana”.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

K. Wojtyła, *Postanictwo kobiety*. Przemówienie w czasie ogólnopolskiej pielgrzymki młodzieży żeńskiej na Jasną Górę, 1972, w: tegoż, *Oto Matka Twoja*, Libreria Editrice Vaticana, Jasna Góra–Rzym 1979, s. 227.

Powołaniem bowiem kobiety jest właśnie łączenie ludzi przez serce. Łączenie w różnych środowiskach, ale szczególnie w jednym środowisku, mianowicie w środowisku rodziny. Kobieta przez serce tworzy jej jedność. Kobieta łączy przez serce starsze i młodsze pokolenie, rodziców i dzieci. A czasem więcej pokoleń kobieta musi łączyć przez serce. I dlatego trzeba pielęgnować zalety serca. Trzeba zwalczać jego wady. Wiecie bowiem dobrze, że to jest ta dziedzina napięć, którą psychika kobieca najgłębiej odczuwa: napięcia uczuciowe, napięcia serca pomiędzy miłością i nienawiścią, pomiędzy szlachetnością, gotowością do poświęceń, egoizmem i zazdrością. Tu na tych napięciach dokonuje się wielki proces kształtowania waszej osobowości, waszego człowieczeństwa, waszego chrześcijańskiego powołania.

Wzajemny dar osoby w małżeństwie otwiera się na dar nowego życia, nowego człowieka, który również jest osobą na podobieństwo swoich rodziców. Macierzyństwo zawiera w sobie od samego początku szczególne otwarcie na nową osobę: ono właśnie jest udziałem kobiety. W otwarciu tym, w poczuciu i urodzeniu dziecka kobieta „odnajduje siebie przez bezinteresowny dar z siebie samej”. Dar wewnętrznej gotowości na przyjęcie i wydanie na świat dziecka jest związany ze zjednoczeniem małżeńskim,

które – jak powiedziano, winno stanowić szczególny moment wzajemnego obdarowywania się sobą ze strony kobiety i mężczyzny.

MD 18.

Z kolei Bóg w najwyższym stopniu objawia godność kobiety, gdy On sam przyjmuje ciało ludzkie z Maryi Dziewicy, którą Kościół czci jako Matkę Bożą, nazywając ją nową Ewą i stawiając jako wzór kobiety odkupionej.

FC 22.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

W szóstym miesiącu posłał Bóg anioła Gabriela do miasta w Galilei, zwanego Nazaret, do Dziewicy poślubionej mężowi, imieniem Józef, z rodu Dawida; a Dziewicy było na imię Maryja. Anioł wszedł do Niej i rzekł: „Bądź pozdrowiona, pełna łaski, Pan z Tobą”. Ona zmieszana się na te słowa i rozważała, co miałyby znaczyć to pozdrowienie. Lecz anioł rzekł do Niej: „Nie bój się, Maryjo, znalazłaś bowiem łaskę u Boga. Oto poczniesz i porodzisz Syna, któremu nadasz imię Jezus. Będzie On wielki i będzie nazwany Synem Najwyższego, a Pan Bóg da Mu tron Jego praojca, Dawida. Będzie panował nad domem Jakuba na wieki, a Jego panowaniu nie będzie końca”. Na to Maryja rzekła do anioła: „Jakże się to stanie, skoro nie znam męża?” Anioł Jej odpowiedział: „Duch Święty zstąpi na Ciebie i moc Najwyższego osłoni Cię. Dlatego też Święte, które się narodzi, będzie nazwane Synem Bożym. A oto również krewna Twoja, Elżbieta, poczęła w swej starości syna i jest już w szóstym miesiącu ta, która uchodzi za nieplodną. Dla Boga bowiem nie ma nic niemożliwego”. Na to rzekła Maryja: „Oto Ja służebnica Pańska, niech Mi się stanie według twego słowa!” Wtedy odszedł od Niej anioł. W tym czasie Maryja wybrała się i poszła z pośpiechem w góry do pewnego miasta w pokoleniu Judy. Weszła do domu Zachariasza i pozdrowiła Elżbietę. Gdy Elżbieta usłyszała pozdrowienie Maryi, poruszyło się dzieciątko w jej łonie, a Duch Święty nappełnił Elżbietę. Wydała ona okrzyk i powiedziała: „Błogosławiona jesteś między niewiastami i błogosławiony jest owoc Twojego łona. A skądże mi to, że Matka mojego Pana przychodzi do mnie? Oto, skoro głos Twego pozdrowienia zabrzmiał w moich uszach, poruszyło się z radości dzieciąt-

Por. Wj 20,12; 21,14;
Kpł 18,7; Iz 66,13;
Pwt 21,18-21; 27,16;
Sdz 11,13-25; 2Mch
7,20-31; Mt 1,16.20.

ko w moim łonie. Błogosławiona jesteś, któraś uwierzyła, że spełnią się słowa powiedziane Ci od Pana” (Łk 15,26-45).

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Bóg jest pierwszym początkiem wszystkiego i transcendentnym autorytetem oraz że równocześnie jest dobrocią i miłą troską obejmującą wszystkie swoje dzieci. Ta ojcowska tkliwość Boga może być wyrażona w obrazie macierzyństwa, który jeszcze bardziej uwydatnia immanencję Boga, czyli bliskość między Bogiem i stworzeniem. Język wiary czerpie więc z ludzkiego doświadczenia rodziców, którzy w pewien sposób są dla człowieka pierwszymi przedstawicielami Boga. Jednak doświadczenie to mówi także, że rodzice ziemscy są omylni i że mogą zdeformować ob-

licze ojcostwa i macierzyństwa. Należy więc przypomnieć, że Bóg przekracza ludzkie rozróżnienie płci. Nie jest ani mężczyzną, ani kobietą, jest Bogiem. Przekracza także ludzkie ojcostwo i macierzyństwo, chociaż jest ich początkiem i miarą: nikt nie jest ojcem, tak jak Bóg (KKK 239).

Por. KKK 171; 501; 963;
964; 975; 1683; 2040;
2674; 2197.

IV. LITERATURA PRZEDMIOTU

- Człowiek – osoba – płeć, red. M. Wójcik, wyd. Fundacja „Pomoc Rodzinie”, Łomianki 1998.
- Dayton T., *Szczęśliwe macierzyństwo*, tłum. A. Tomala, wyd. Esprit, Kraków 2006.
- Galarowicz J., *Blask godności. O etyce Karola Wojtyły i nie tylko*, wyd. Antyk, Warszawa 2005.
- Jan Paweł II, adh. *Familiaris consortio*, w: tegoż, *Adhortacje apostolskie Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, red. M. Romanek, wyd. Znak, Kraków 2006, s. 91-216.
- Jan Paweł II, *List Mulieris dignitatem*, w: tegoż, *Dzieła zebrane. Listy*, t. 3, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 290-330.
- Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei. Jan Paweł II odpowiada na pytania Vittoria Messoriego*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2006.
- Kendall-Tackett K., *Wyzwania macierzyństwa. Jak być szczęśliwą matką*, tłum. M. Orski, wyd. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2000.
- Krzan K., *Szczęśliwe macierzyństwo i jego sekrety*, wyd. Złote Myśli, Gliwice 2006.
- Maciarz A., *Macierzyństwo w kontekście zmian społecznych*, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2004.
- Neuman J.S., *Mężczyzna i kobieta w Bożym Królestwie*, tłum. J. Iwaszkiewicz, wyd. Jedność, Kielce 2006.
- Papieska Rada Iustitia et Pax, *Kompendium nauki społecznej Kościoła*, tłum. D. Chodyniecki, wyd. Jedność, Kielce 2005.
- Pulikowscy J.J., *Jak wygrać macierzyństwo*, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2006.

- Skrzydlewski W., *Etyka seksualna. Przemiany i perspektywy*, Wydawnictwo M, Kraków 1999.
- Wojtyła K., *Posłannictwo kobiety*. Przemówienie w czasie ogólnopolskiej pielgrzymki młodzieży żeńskiej na Jasną Górę, 1972, w: tegoż, *Oto Matka Twoja*, wyd. Libreria Editrice Vaticana, Jasna Góra–Rzym 1979, s. 224-229.
- Wyszyński S., *Godność kobiety*, wyd. Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 2001.
- Wyszyński S., *W sercu stolicy (Nel cuore della capitale)*, wyd. Papieski Instytut Studiów Kościelnych, Rzym 1972.
- Żulińska B., *Nie tylko dla matek*, wyd. Oficyna Wydawnicza Viator, Warszawa 2003.